

Prenumerata u jejsrowa:
 Na rok 5 r r.
 Za 6 miesięcy . . . 4 50 k.
 „ 3 miesiące 2 25 k.
 „ 1 miesiąc 75 k.

Prenumerata zamiejscowa
 Na rok 12 r r.
 Za 6 miesięcy . . . 6 „
 „ 3 miesiące . . . 3 „
 „ 1 miesiąc 1 „

DZIENNIK WARSZAWSKI

Prenumerata przyjmuje się w Warszawie, w głównym kantorze Redakcji przy ulicy Miodowej Nr. 487 i w innych jej kantorach miejskich: w St. Petersburgu, w księgarni A. F. Bazunowa na Newskim Prospektie w domu Olchynowej; w Moskwie, w księgarni J. S. Sołowiewa.

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku łąb jego miej-sca, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. — Oddzielne numery sprzedają się po 5 kopiejek.

WYCHODZI CODZIENNIE, PROZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

Kalendarz prawosławny.

W wtorek, 4 (16) listopada — św. Joannikija pr.
 W środę, 5 (17) listopada, — św. Galaktion muez.
 W czwartek, 6 (18) listopada, — św. Pawła apow.

Wschód i zachód Słońca.

Słońce wschodzi o godzinie 7 minut 22 rano.
 zachodzi o godzinie 4 minut 7 wieczór.

Wysokość wody na rzecze Wiśle pod Warszawą.

Stóp 8 cali 0.

Kalendarz rzymsko-katolicki.

W wtorek, 4 (16) listopada, — św. Edmunda bisk.
 W środę, 5 (17) listopada, — św. Salomei pałny;
 W czwartek, 6 (18) listopada, — św. Maksyma bisk.

DZIAŁ URZĘDOWY.

Najjasniejszy Pan, 29-go sierpnia roku bieżącego. Najwyżej zezwolił na ustanowienie w aleksandrowskim domu przytułku ubogich wydziału duchownego, dziesięciu stypendyj imienia „Metropolity Lydo-ra”, na koszt procentu od ofiarowanego przez duchowienstwo diecezji, st. petersburskiej i bractwo lawry Aleksandro-Newskiej i cenobitu lawry kapituły, w kwocie 11,326 rub.

Najjasniejszy Pan, na najpodważliwsze przedstawi-ecie pełniącego obowiązki Naczelnego Prokuratora, 12 wczesnia roku bieżącego. Najwyżej zezwolił raczył na ustanowienie dwóch stypendiów imienia członka rady Ministra Finansów, rady tajnego Gołubiewa, na koszt procentów od ofiarowanego przez kapitułę 3,000 rub., jednego w kwocie 120 rub., — w kosztowności se-minarjum duchownym dla ucznia z dziećmi duchowień-stwa wiejskiego diecezji wiejskiej, i drugiego w kwocie 60 rub. — w kiniezeskiej szkole duchownej dla uc-znia z dziećmi duchowieństwa wiejskiego powiatu Ju-rjewickiego; przyczem Jego Cesarska Mość raczył Najmilosiej rozkazać podziękować Gołubiewowi.

Przez Najwyższy ukaz wydany do kancelarii dworskiej, 13 października r. b., pierwszy sekretarz ambasady w Konstantyno-polu, radca stanu Kapnik — Najmilosiej mianowany został szambelanem Dworu Cesarskiego.

Najjasniejszy Pan, w nagrodę wzorowo gorliwej i pilnej służby, 24 października r. b. Najmilosiej raczył udzielić order s w. Anny 2-iej klasy, pułkownikowi sztabu jenera-lnego, zostającemu do szczególnych poruceń przy dowodzą-cym wojskami warszawskiego okręgu wojskowego, księciu Kan-takuzenowi.

Najwyżej upoważniono do przyjęcia i noszenia orderów zagranicznych: portugalskiego, Ojczyzna wielkiego krzy-żu — Nadzwyczajnego Posła i Pelnomoceznego Ministra przy związku swa carskim, rządy wistego radcy stanu, szambelana księcia Gorczakowa (11 października 1875 r.), i szwedzkiego, św. Olafa krzyża komandorskiego 2-iej klasy — dyrektora moskiewskiego głównego archiwum, ochmistrza i Dworu Najwyższego, barona Bilera (27 września 1875 r.).

Czasowo urlopowany dobiec 11 fanagoryjskiego pułku grenadjerów imienia feneralissimusa księcia Suworowa Kłamasz Kuturkin, 12 stycznia 1875 roku, naradzając własne życie na niebezpieczeństwo, ocenił tonących w jeziorze Zapudziu, dwóch chłop-ów starozakonnych, synów mieszkająca miasta Suwalk Chaima Bernama, 9-letniego Janika i 7-letniego Lejba.

Najjasniejszy Pan, po doniesieniu Jego Cesarskiej Mości o tym chwalebnym czynie, Najmilosiej raczył udzielić dobowoz-wi Kłemaszowi Kuturkinowi srebrnej medal z napisem: „za uratowania ginących”, do noszenia na piersiach na wstążce orderu św. Włod-zimierza i oprócz tego 10 rubli.

Przez Najwyższe rozkazy w wydziale Wojny, w Liwadii: 1) 22 października r. b., wykresłony został z listy, zmarły kapitan 6 tauryckiego pułku grenadjerów imienia Jis-go Cesarskiej Wysokosci Wielkiego Księcia Michała Mikołaje-wicza Kowalewski.

2) 23 października r. b., przetranslokowany zo-stał, porucznik 22 niżozonowogrodzkiego pułku piechoty baron von der Osten-Sacken — do dywizjonu baszkirskiego; uwol-niony został ze służby, dla przejścia do wydziału cywilnego, porucznik byłej 3-iej brygady atle-ryj kowej Kowalewskow, z przemianowaniem na sekretarza kolegjalnego.

Przez rozkaz w wydziale Ministerstwa Spraw Wewnętrz-nych, 28 października r. b., otrzymał urlop, gubernator kaliski, rzeczywisty radca stanu Karnowicz — do St. Peters-burga, na 28 dni.

Przez rozkaz Zarządzającego Ministerstwem Oświecenia Pu-blicznego, Towarzysza Ministra, 24 października r. b., za-twierdzeni zostali: zwyczajni profesowie Cesarskiego warszawskiego uniwersytetu: radca tajny Kowalewski; rzeczy-wisty radca stanu Holewinski i asesor kolegjalny Brodowski — na nowo dziekanami fakultetów tego uniwersytetu: Kowale-wski — historyczno-filologicznego, Holewinski — prawnego i Bro-dowski — lekarskiego — wszyscy trzej od 4 października 1875 roku; nadzwyczajny profesor Cesarskiego warszawskiego uniwer-sytetu, doktor historii powszechnej Pawłowski — zwyczajnym profesorem tegoż uniwersytetu na zajmowanej przezeń katedrze historii powszechnej, od 17 października 1875 roku.

Starszy buchalter siedleckiej kasy gubernjalnej asesor ko-legjalny Józef Uechowicz, przez postanowienie Siedleckiej Izby Skarbowej z 23 października r. b., mianowany został węgrowskim kasjerem powiatowym, od 28 października, a na je-go miejsce — młodszy buchalter tejszej kasy, niemający rangi, Ję-zy Januszewski.

Pomocnik referenta wydziału dóbr rządowych Siedleckiej Izby Skarbowej, rejestrator kolegjalny Dymitr Zacharjewski,

przez postanowienie tejże Izby z 22 października r. b., miano-wany został młodszym referentem tegoż wydziału, a na je-go miejsce — oficjalista kancelaryjny tegoż wydziału, o Tuden-sz Wrotnowski — obydwaj od 1 listopada r. b.

Sokolowski kasjer powiatowy, asesor kolegjalny Jan Roma-nowicz, na własne żądanie, przez postanowienie Siedleckiej Izby Skarbowej z 23 października r. b., przetranslokowany został na kasjera siedleckiej kasy gubernjalnej, na miejsce asesora kolegjalnego Janikowa. a ten ostatni mianowany został sokolowskim kasjerem powiatowym, obydwaj od 1-go listopada r. b.

Koniuszy Dworu Jego Cesarskiej Mości, hr. Stanisław Potocki, wyjechał z Warszawy zagranicę.

DZIAŁ WEWNĘTRZNY.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

W gubernji Lubelskiej w 1874 roku było 12 szpi-tali cywilnych, z których 9 chrześciańskich, i 3 staro-zakonne, a oprócz tego dwa lazareta więzienna. Szpi-tale te były następujące: w m. Lublinie — św. Wincen-tego (na 50 łóżek etatowych), św. Jana (na 50 łóż.), św. Józefa (na 50 łóż.) i starozakonny (na 40 łóż.); w m. Krasnostawie — św. Franciszka (na 30 łóż.); w m. Zamościu — św. Łazarza (na 30 łóż.) i starozakonny (na 20 łóż.); w m. Hrubieszowie — św. Jadwigi (na 35 łóż.), św. Edmunda (na 8 łóż.) i starozakonny (na 10 łóż.); w m. Szczębrzeszynie — św. Katarzyny (na 30 łóż.) i w osadzie Nowej Aleksandrii — św. Karola (na 30 łóż.). W taki sposób we wszystkich tych szpitalach było 383 łóżek etatowych. W ciągu roku sprawozdawczego le-żyło się w nich, wraz z pozostałymi z 1873 r. (w liczbę 303 osób 3,735 chorych, z których w ciągu roku u było 3,430, w tej liczbie 364 zmarłych. Wszyscy ci chorzy przebyli w szpitalach 108,834 dni instytucyjch i średnia liczba chorych dziennie wynosiła 297; utrzyma-nie jednego chorego kosztowało dziennie średnio 48 kop.

Na utrzymanie szpitali wpływały: opłata za kurację chorych, procenta od kapitałów umieszczonych w Ban-ku Polskim i na hypotekach, dzierżawa z nieruchomości tych zakładów i ofiary dobrowolne. Te źródła dochodu, z remanentem z 1873 r. w roku sprawozdaw-czym przyniosły 59,035 rub. 39 $\frac{3}{4}$ kop. z czego wy-da-no 57,975 rub. 68 $\frac{1}{2}$ kop. Kapitały należące do szpitali a umieszczone w Banku Polskim i na hypote-kach wynosiły 163,020 rub. 74 kop., o 9,504 rub. 39 kop. więcej niż w 1873 roku.

Leczni dla przychodni chorych w gubernji nie było, dla leczenia zaś obłąkanych istniały w Lublinie dwa oddziały: męzki — przy szpitalu św. Jana i żeński — przy szpitalu św. Wincen-tego, z których w pier-wszym, w roku sprawozdawczym było 53 chorych, a w drugim — 21.

Z znajdujących się w gubernji domów przytułku dla starców, kalek i dzieci, jełne były pod zawiadywaniem gubernjalnego i powiatych rad dobroczynności publicznej, drugie — zarządów gminnych, a trzecie — prywatnych towarzystw dobroczynności.

Pierwszych z tych zakładów było 16, a mianowicie: dwa główne domy przytułku, po jednym w Lu-blinie i Zamościu, 13 parafjalnych domów przytułku w Lublinie — dla ewangelików, w Krasnostawie 2 — je-den dla 10 wdów i drugi dla 4 wdów, w Tomaszo-wie 3 — z których jeden przy cementarzu i jeden dla starozakonnych, w Krasniku, Szczębrzeszynie, Choleń-cu i Bilgoraju — po jednym, w Hrubieszowie 2 — dla katolików i dla unjatów i w osadzie Kryłowie — jeden oraz ochronka starozakonna z domem przytułku dla starców w Lublinie. We wszystkich tych zakładach, w roku sprawozdawczym, z pozostałymi z 1873 r. (w liczbie 150 osób) było 127, z których w ciągu roku u było 15, w tej liczbie 5 zmarłych. Osoby te przebyły w zak-ladach 58,619 dni instytucyjch; średnia liczba osób znajdujących się w zakładach dziennie wynosiła 164, utrzymanie zaś jednej osoby średnio kosztowało dzien-nie 9,9 kop. Na utrzymanie tych zakładów wpłynęło 10,539 rub. 82 $\frac{3}{4}$ kop., wydano zaś 5,678 rub. 69 kop., przyczem głównymi zakładami dochodu były dobro-

wolne ofiary i procenta od należących do tych zak-ladów kapitałów, deponowanych w Banku Polskim i u-mieszczonych na hypotekach. Zarządzeniem zarządów gminnych było 26; w nich znajdowało schronienie 140 osób, na utrzymanie których, z ofiar dobrowolnych i procentów od należących do nich kapitałów, wpłynęło 1,298 rub. 46 kop., wydano zaś 1,169 rub. 29 kop., nie licząc darów dobroczynności w odzieży i artyku-lach żywności.

Pod zawiadywaniem lubelskiego towarzystwa do-broczynności (polskiego) były znajdujące się w Lubli-nie dom przytułku dla starców — kalek — ochronka dla dzieci i ochronka dla sierot, w których w roku spra-wozdawczym, z pozostałymi z 1873 r. (163 osobami) było 174 osób, a z nich w ciągu roku u było 4 zmarłe osoby. Znajdujący się w zakładach przebyli w nich 62,780 dni instytucyjch; średnia liczba osób w zak-ladach wynosiła dziennie 172; utrzymanie jednej osoby średnio kosztowało dziennie 8,3 kop. Przychód tych zakładów wynosił 5,823 rub. 51 $\frac{1}{2}$ kop., rozehdł 5,248 rub. 2 $\frac{1}{2}$ kop.; kapitał — 5,743 rub. 15 $\frac{1}{2}$ kop. W założonej przez prywatne ruskie towarzystwo dobroczynności ochronki dla dzieci w Lublinie, miesz-czące się w ustąpionym przez skarż trzypiętrowym domu murowanym, znajdowało się 11 chłopków i 10 dziewcząt, na utrzymanie których zebrano 2,956 rub. 10 kop. i wydano 2,157 rub. 45 $\frac{1}{2}$ kop.; na 1 stycz-nia znajdowało się gotowizną i w papierach procento-nych 5,612 rub. 71 $\frac{3}{4}$ kop. Fundusze na utrzyma-nie tych zakładów towarzystwa dobroczynności czerpały z rocznych składek swych członków, dobrowolnych o-fiar, dochodów z nieruchomości, składek w zamian wi-zyt na Nowy Rok i na Wielkanoc, dochodów z urzą-dzonych na cel dobroczynny masekard, bałw i lote-rij fantowych.

W nocy na 15 (27) września we wsi Wazynie-Skołach, w powiecie Sierpeckim, spaliły się zabudowa-nia gospodarskie miejscowych mieszkańców Żurkow-skiego i Przedpeckiego, ubezpieczone na 1,400 rub.

Dnia 16 (28) września na folwarcie Żydówka, w powiecie Plockim, spaliły się stodoła i owczarnia, ubezpieczone na 1,410 rub. Pożar powstał z iskr, przerzuconych na te budowle z czynnej natenczas lo-komobili przy mlocarni.

Dnia 26 września (8 października) w mieście po-wiatowem Ciechanowie, jak się zdaje z podpalenia, powstał pożar, w skutku którego spaliły się cztery sto-doly i cztery obory mieszcząc: Smetanki, wdowy Bo-niakowskiej i Zadrowskiego. Zabudowania pierwszych dwóch osób były ubezpieczone na 110 rub., Zadrow-skiego zaś, wartości 500 rub., nieubezpieczone. Oprócz tego pogorzeley pomiesli w nieubezpieczonych rucho-mościach 2,078 rub. straty.

30 września (12 października) we wsi Miodu-sach, w powiecie Plockim, z niewiadomej przyczyny spaliły się drewniane, kryte słomą, mieszkalne i gospo-darskie budowle, właściciela Dobrzeckiego, ubez-pieczone na 530 rub. W ogóle w skutku tegoż pożaru Dobrzeckiego poniósł 1,869 rub. straty.

Dnia 4 (16) października ka wsi Mokrzyku, w po-wiecie Plockim, powstał pożar, w skutku którego spalił się wiatrak Tomasza Grabowskiego, ubezpieczony na 690 rub. Pożar ten powstał z podpalenia, o które podejrzywany jest młynarz z wsi Psary, Jan Szredziński i dwaj jego synowie, 13 letni Ambroży i 15 letni Stanisław.

Z INNYCH GUBERNJI.

Dnia 18 września, w lokalu Cesarskiego ruskiego Towarzystwa technicznego, kapitan od inżynierji K. L. Karpowicz zakomunikował ciekawe szczegóły o robo-tach wykonywanych przy przekopaniu tunelu przez górę św. Gotarda. Prelegent wyluszczył w krótkich wyrazach dane o tych miejscowościach i punktach krańcowych, od których prowadzi się roboty około przekopania tunelu, i następnie przeszedł do wykładu strony technicznej tego przedsięwzięcia, przyczem objaś-nił swój odczyt za pomocą licznych planów i ry-sunków.

Tak między innymi, prelegent wykazał dane doty-czące rozmaitych profili, przecięcie tunelu i tych spo-sobów, które zapobiegają zawałeni się ścian i sklepień tunelu na wypadek prowadzenia robót w gruncie nie-dosć twardym. Od strony wsi Göschenen, gdzie znaj-duje się wejście północne do tunelu, wyłożono kamieniem ścianę i sklepienia przekopanej już części tu-nelu. Środkiem tunelu, pomiędzy relsami, buduje się kanał do odprowadzania wody. Dla wentylacji ma być urządzony szyb koło Andermathu.

Dla sprawdzenia regularności kierunku tunelu, zbudowano na każdym z jego końców obserwatorium; od czasu do czasu kierunek osi tunelu sprawdzany jest za pomocą osobnych przyrządów, przyczem wnętrze tunelu oświetlane jest światłem pochodzącym od zapa-lenia drutu manganowego. Nadowod dokładności ro-bót wykonywanych można przytoczyć ten fakt, że przy niwelowaniu, na długości 200 kilometrów, omy-lono się dotąd tylko o trzy centymetry. Powodzenie tak obrzydlich robót około przekopania kamalu po-mienionego przypisać należy stosowaniu powietrza zgę-szczonego do wprowadzania w ruch maszyn użytych do swidrowania gruntu. Poustawiane na obu końcach tunelu maszyny do wprowadzania powietrza, podług systemu profesora Collodona, odznaczają się licznymi zaletami. Dźwignię tych maszyn jest woda, mianowicie od strony Airolo — rzeka Tessino, i od strony Göschenen — rzeka Reiss. Do liczby zalet maszyn Col-lodona należy szybkość ich ruchu, przyczem pompa czyni na minutę od 60 do 70 obrotów, tudzież nieskompli-kowane urządzenie, krążenie wody dla ostudzenia ma-szyny wewnątrz tłoku i pomiędzy podwojnami scia-nami cylindra.

Powietrze z takiej maszyny przeprowadzane jest do osobnego rezerwaru (mającego 18 metrów kub. obję-tości), z kąd odprowadza się, za pomocą rur z żelaza laneo, do tunelu i skierowywa się tam dla wdrowa-dzania w ruch maszyn służących do wiercenia grun-tu. Z maszyn takich, najlepszą jest maszyna podług systemu Férout, której urządzenie prelegent objaśnił szczegółowo na rysunkach. Maszyna Férout wierci w przeciągu jednej minuty otwór w kamieniu na 4 cen-tymetry, podczas gdy maszyna Mac-Kana wierci w tymże przeciągu czasu otwór na 3,5 centym., maszyna Dubois-Francois na 2,5 centym. i maszyna Sommerler tylko na 2 centym. Świdry maszyny, uderzające w skałę, wprawiane są w ruch naprzędy i w tył, przyczem ob-racają się, i zarazem sama maszyna przysuwają się, przy pomocy zgęszczonego powietrza, bliżej do powierzchni skały, która ulega wierceniu. Do cofania maszyny u-żywane jest również powietrze zgęszczone. Tenże Fé-rout proponuje zastosowanie wynalezionej przez nie-go platformy, na której można poustawiać osm ma-szyn i która posuwa się na relsach.

Roboty w tunelu wykonywane są, w zarysach ogólnych, w następujący sposób: maszyna do wiercenia przymocowuje się, podsuwa się do płaszczyzny skały, wprawia się w ruch i wszystkie otwory wiercone są prawie równolegle jeden do drugiego; tylko skrajne otwory rozchodzą się nieco w górę i na dół. Pod-czas wiercenia, swidry maszyny zwilżane są wodą z osobnego rezerwaru, dla ostudzenia ich. Po skńocze-niu tej roboty, wpuszczają się do wywierconych otwo-rów pomiatrze zgęszczone, dla osuszenia takowych. Samą maszynę usuwają, otwory zaś wywiercone napelniane są dynamitem. Po eksplozji, uprzątam są od-lamy kamieni, poczem zaczyna się na nowo wierce-nie.

Odlamy kamieni, napelniające tunel w ogromnych masach, przewożone są osobnymi wagonami, ciągnię-mi z początku przez koni i ludzi, następnie zaś do miejsca, gdzie są wyrzucane, przewożają je za pomocą lokomotywy wprawianej w ruch również powietrzem zgęszczonym.

Postępy robót około przekopania tunelu w górze św. Gotarda, były w pierwszym roku także same, jak w ostatnim roku robót około przekopania tunelu w górze Cenis. P. Favre z Genewy, znany konstruktor dróg żelaznych, podjął się dokonania robót w ciągu ośmiu lat. W pierwszym roku przekopano w górze św. Gotarda tunel na 1,612 metrów, podczas gdy

